

door Guus Mahler

De afgelopen weken hebben voor de Erfgoedcommissie vooral in het teken gestaan van de vuurtoren Kijkduin, beter bekend als de Lange Jaap. Uiteraard heeft het voor ons de hoogste prioriteit om de politiek en Rijkswaterstaat te bewegen alles op alles te zetten in een poging om deze markante toren en icoon voor de Kop van Noord-Holland te behouden. Hieronder blikken we terug op de afgelopen periode en vertellen we op welke fronten wij onze bijdrage hebben geleverd.

Brief aan de Tweede Kamer

De minister van Infrastructuur en Waterstaat (IenW), destijds Barbera Visser, heeft op 9 december 2021 de Tweede Kamer bij brief geïnformeerd over de vervolgaanpak van vuurtoren Kijkduin. Daarin schetst zij de uitkomsten van aanvullend extern onderzoek, waarbij diverse toekomstscenario's zijn verkend. De hoofdopties daarbij zijn: 1) de toren behouden en herstellen, 2) de toren (tijdelijk) demonteren en herbouwen en 3) de toren slopen. De uitkomsten van dit aanvullend onderzoek stemmen somber, omdat de opties voor behoud niet realistisch lijken. De minister is verder duidelijk over het feit dat Rijkswaterstaat heeft gefaald inzake het onderhoud aan de Lange Jaap. Ze besluit tot nog eens extra aanvullend onderzoek om uit te sluiten dat er geen opties voor behoud van de toren over het hoofd worden gezien. Dit onderzoek wordt verricht door hoogleraar Maljaars in samenwerking met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en technisch uitvoeringsdeskundige Spelt.

Handtekeningenactie

Begin december is er vanuit de lokale gemeenschap van Den Helder en Huisduinen een handtekeningenactie gestart voor het behoud van de Lange Jaap. Het aantal handtekeningen liep in korte tijd flink op. Tot nu toe zijn zo'n 7000 handtekeningen verzameld. De vuurtorenvereniging heeft deze actie nog een impuls gegeven door een link naar deze petitie op de website te plaatsen en haar leden opgeroepen deze te tekenen.

Samenwerking met Heemschut

De Erfgoedcommissie heeft op 17 december virtueel overleg gevoerd met Christian Pfeiffer, namens 'Erfgoedvereniging Bond Heemschut'. We hebben daarin verkend hoe we samen op kunnen trekken bij acties voor behoud van vuurtorens, waaronder de Lange Jaap. Dit heeft onder meer geleid tot een gezamenlijke brief aan de gemeenteraad en het college van B&W van de gemeente Den Helder. Daarin benoemen we het grote maatschappelijke belang van de Lange Jaap en roepen de gemeente op om als eis aan Rijkswaterstaat te stellen dat behoud van de Lange Jaap koste wat het kost uitgangspunt moet zijn. Een door

de Erfgoedcommissie opgestelde 'historische waardebeoordeling' is als bijlage bij de brief gevoegd. Een vergelijkbare brief is verstuurd naar de Tweede Kamercommissie voor Infrastructuur en Waterstaat.

Eerste informatiebijeenkomst Rijkswaterstaat

Op 21 december 2021 vond een drukbezochte online-informatiebijeenkomst plaats, georganiseerd door Rijkswaterstaat, in samenwerking met de gemeente Den Helder. Tijdens deze bijeenkomst werden vragen beantwoord en werd de ontstane situatie verder toegelicht. Rijkswaterstaat trok hierbij wederom het boetkleed aan. Er werd ook gesproken over de mogelijkheden voor een replica. Een aantal leden van de Erfgoedcommissie heeft de bijeenkomst bijgewoond. Deze werd als positief ervaren.

Artikel NH Nieuws

Op 28 december 2021 verscheen op de website van 'NH Nieuws' het artikel "Monumentale vuurtorens jarenlang slecht onderhouden: Vrije markt lost het niet op". De auteur, journalist Melle Bos, heeft diverse leden van de Erfgoedcommissie gesproken over alle gebeurtenissen rondom de Lange Jaap en het onderhoud aan vuurtorens in het algemeen. Ook oud-bestuurslid en oud-medewerker van Rijkswaterstaat Egbert van der Weide en onze voorzitter Johan Bol hebben hun bijdrage geleverd.

Kamervragen

Diverse Kamerleden, waaronder Heerema (VVD), Geurts (CDA) en De Groot (D66), hebben in de loop van de tijd een groot aantal vragen gesteld aan de minister van IenW over de onderhoudstoestand van de Lange Jaap.

Op 21 december heeft het onafhankelijke lid Pieter Omtzigt zich gemengd in de discussie, door in samenwerking

Lichtprotest. Foto Huisduiner Belang.

met de fractievoorzitter van het CDA Den Helder, Harmen Krul, vragen te stellen. Tjeerd de Groot, voorzitter van de Tweede Kamercommissie voor IenW, bracht bovendien op 17 januari 2022 een werkbezoek aan Huisduinen en de Lange Jaap.

Vuurtoren in het licht

Vanaf zondag 23 januari werd de Lange Jaap enkele dagen extra aangelicht en prijkten er teksten op de schacht die pleitten voor behoud van de toren. Het was een bijzondere actie van de vereniging Huisduiner Belang, die zich al jaren sterk maakt voor beter onderhoud van 'hun vuurtoren'. De publieke belangstelling voor deze actie was groot en diverse media besteedden er aandacht aan.

Besluit minister

De minister van IenW, inmiddels Mark Harbers, stuurde op 31 januari 2022 een brief naar de Tweede Kamer, met daarin zijn besluit over de vervolgaanpak van de vuurtoren Kijkduin. Hij schetst de resultaten van het onderzoek van hoogleraar Maljaars, verbonden aan onderzoeksinstituut TNO, en de vervolgstappen. De conclusie is dat er kansen lijken te bestaan voor behoud van de toren maar dat daarvoor nog eens extra onderzoek noodzakelijk is. Dit om te voorkomen dat tijdens eventuele restauratiewerkzaamheden alsnog blijkt dat herstel niet mogelijk is. Omdat de toren op dit moment niet toegankelijk is, zal in elk geval een eerste onderzoek plaatsvinden met behulp van drones in de toren.

Ook alle andere monumentale vuurtorens in beheer bij Rijkswaterstaat zijn onderworpen aan een bouwkundig onderzoek. De minister concludeert dat er op dit moment geen reden is om aan te nemen dat de constructieve veiligheid van deze torens in het geding is, ook niet waar de huidige staat van onderhoud van de vuurtorens als matig is beoordeeld. Voor een aantal vuurtorens worden onderhoudswerkzaamheden voorbereid.

De minister stelt tot slot: "Het TNO-onderzoek biedt aanknopingspunten voor vervolgstappen voor een mogelijk behoud van de vuurtoren. Met een drone-inspectie in de vuurtoren wordt een begin gemaakt van een vervolg dat helaas nog lang zal duren en veel onzekerheden zal kennen, maar iets meer hoop geeft op de kans van behoud van de vuurtoren. Een kans die ik ten volle zal grijpen om alle mensen die zo betrokken zijn het lot van de Lange Jaap snel duidelijkheid te geven over de (on)mogelijkheden van renovatie."

De Tweede Kamer nam als reactie op deze brief op 8 februari 2022 in grote meerderheid een motie aan, die was ingediend door Tjeerd de Groot (D66) en Harry van der Molen (CDA), waarin de regering wordt verzocht om "op de kortst mogelijke termijn helderheid te verschaffen over het lot van de vuurtoren Kijkduin en in het geval van ontmanteling te voorzien in een replica."

Tweede informatiebijeenkomst Rijkswaterstaat

Op 9 februari 2022 stond er een nieuwe informatiebijeenkomst op het programma, georganiseerd door Rijkswa-

Jan Dop en Jan Roelofsen met de petitie en dozen vol tasje voor de ingang van de Tweede Kamer. Foto Peter Kouwenhoven.

terstaat. Hierin werd ingegaan op het vervolgonderzoek en de kansen en mogelijkheden die er op dit moment liggen voor het behoud van de Lange Jaap. De online-bijeenkomst werd bijgewoond door een afvaardiging van de Erfgoedcommissie en Johan Bol heeft als voorzitter namens de vuurtorenvereniging het woord gevoerd. De sfeer was goed en er was meer ruimte voor interactie, zoals het stellen van vragen. Een prangende vraag vanuit een deelnemer in de chat, in hoeverre de straalzenders van invloed zijn geweest op de ontstane situatie, beantwoordden de onderzoekers met de reactie dat deze de situatie niet nadelig hebben beïnvloed. Johan benadrukte nog eens extra de waarde van de Fresneloptiek van de Lange Jaap: de enige draaiende optiek van de eerste orde in Nederland.

Petitie

Op 15 februari 2022 hebben Jan Dop en Jan Roelofsen van Huisduiner Belang een petitie aangeboden aan de Tweede Kamercommissie voor IenW, mede namens de gemeente Den Helder, Erfgoedvereniging Bond Heemschut en de Nederlandse Vuurtoren Vereniging. Christian Pfeiffer van Heemschut en Peter Kouwenhoven, namens onze vereniging, waren aanwezig om het verzoek kracht bij te zetten. De petitie roept de Kamercommissie op om "alles in het werk te stellen om de Lange Jaap ter herstellen of te herbouwen met behoud van de geliefde, karakteristieke uitstraling". Huisduiner belang had voor alle Kamerleden een tasje meegenomen, met daarin een metalen model van de Lange Jaap en extra informatie. Daarin zit ook een aanvullende petitie van Heemschut en onze vereniging, waarin we de Tweede Kamer verzoeken om niet alleen in te zetten op behoud van de Lange Jaap maar ook om aan te dringen op adequater beheer en regelmatig onderhoud van alle monumentale vuurtorens en lichtopstanden door Rijkswaterstaat.